

Sammelbd

Außen: Jhd

13⁺ Altk. 13. August

Θ. Δ.

ΙΟΥΔΑΙΣ ΑΠΑΓΓΕΛΑΜΕΝΟΙΣ;
SIVE
DE

SVSPENDIO

IVDAE DIATRIBE
ACADEMICA,

Quam,

Suffragantibus Superioribus,

Sub

PRAESIDIO

M. GEORGII GOEZII,

Poët.Laur.Caef.Fac.Phil.Adj.

*Publica Φιλολογῶντων ventilationi
subjecit*

IOHANNES VVARNECCIUS,

Velthemiâ - Hornburgensis Saxo,

AUCTOR.

Ad diem 22. April. A. O. R. M. DC. LXI.

EDITIO SECUNDA.

JENAE,

Typis Johannis Jacobi Bauhöferi,

ANNO clō lōc LXII.

SVSPENDIO

IVDAE DIA TRIBBE

Subsagoribus Superioribus

M. GEORGII COENII

IN VINCIVS

Georgii Coenii
Vincivus
1644

שׁוֹב
 Iudas ἀπαρχάμενος,
 sive

DE SUSPENDIO IUDAE,

§. 1.

Ix dici potest, quantoperè luxurient ingenia Eruditorum, quotiescunqve incidunt in quaestiones eas, in quarum explicatione conjecturis locus est, & non nocet adstruere, quicquid vel probabilibus rationibus licuit superstruere. Fidem verbis facit cum aliis ferè innumbris illustris illa de obscurissimi capitis, JUDAE PRODIGATORIS, infelici FATO συζητησις; quippe quae primi subfellii Commentatores in tot ac tanta sententiarum distraxit divortia, ut pleriqve hodiè de conciliatione omnino desperent, ac quaestionem habeant in numero illarum, de quibus praefat ἐπέχει. Verùm enim verò animus non erat protinus despondendus: res fidem non evertit, sed in puteis Philologorum demersa jacere videtur: eò igitur descendendum, indeqve eruenda. Nos, divinâ freti gratiâ, proposuimus nobismet arenam publicam ingredi, & in hac prae coeteris quaestione desudare: experiemur igitur, an quicquam valeant tenelli humerî. Tu modò, Benevole Lector, conatibus nostris fave, & si non ubiqve rem acu, quod in proverbio est, tangi videbis, illud juventuti nostrae, cui in tantis praecipitiis vel voluisse aliquid sat erat, condona.

§. 2. Solenne apud Ebraeos carmen habetur: *Prohibitum*

A 2

est;

est, *Israëlitam in manus Ethnicorum prodere, vel quoad bona sua, vel quoad personam suam &c. Et quicunq; Israëlitam ita*

(a) *R. M. prodiderit, partem nullam habiturus est in futuro seculo.* (a) *Maimon. Parum abest, quin credam, id ipsum JUDÆ venisse in mentem posteaquam nefandam illud patrârat facinus, dum non nudum Israëlitam, sed Magistrum, sed innocentissimum, ita prodiderat, ut jam in manus Ethnicorum à Judæis esset tradendus. Hinc abiit ad Pontifices & Confistoriales Judæorum, visurus fortè, an Domino liberationem, aut minimum peccatorum sibi veniam impetrare posset. Verum cum nulla spes affulgeret, ipse mercedem iniquitatis abiecit ad pedes ipsorum, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγγελε, ut Matthæus; (b) vel, ut Lucas habet, (c) πρηνὴς γενόμενος ἐλάλησε μέσσω, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ.*

(b) *cap. XXXVII. vers. 5.* S. 3. Certum est, Evangelistas verbis istis insinuare insolitum atque horrendum mortis genus, quò extinctus fuerit Sacrilegus; sed quodnam illud sit, Auctores magnoperè disceptant. Nos, ut rem eò commodius proponere valeamus, quinque precipuas constituemus classes. Et primam quidem illis adsignabimus, qui Judam in prædio suo mortuum esse narrant. Refert sententiam illorum Oecumenius (d) his verbis: ἐπεὶ ἦδη, inquit, ἔπι τοῦτον τὴν σάρκα, ὥστε μὴδὲ ὀπίθην ἀμαξία ραδίως διέρχεται, ἐκείνου δὴνασθὲν διελθεῖν, ἀλλὰ μὴδὲ αὐτὸν μόνον τὸν τῆς κεφαλῆς ὄγκον. Ταῦτα μὲν γὰρ βλέφαρα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ φασὶ τοῦτον ἐξιδῆσαι, ὡς αὐτὸν μὴ καθόλου τὸ φῶς μὴ βλέπειν. Τῆς ὀφθαλμῶν δὲ αὐτοῦ μὴδὲ ὑπὸ ἰατρικῆς διόπτρας ὀφθῆναι δὴνασθαι, τοῦτον βαλθῆναι εἶχον ὑπὸ τῆς ἕξωθεν ὑπερφανείας. Τὸ δὲ αἰδοῖον αὐτοῦ, πάσις μὲν αἰσχύνῃσι ἀνδρείεσσι καὶ μέζον φαίνασθαι. Φέρεσθαι δὲ αὐτῷ, τὰς ἐν παντὸς τῆ σωματικῆς συρρέοντα ἰχῆρας τε καὶ σιῶλικας εἰς ὕβρι δι' αὐτῶν μόνον πᾶν ἀναγκαῖον, μετὰ δὲ πολλὰς βασάνους καὶ τιμωρίας ἐν ἰδίῳ φασὶ χωρίῳ τελευτήσαντ' ὅτι, ὑπὸ τῆς ὀσμῆς ἐρημῶν τε καὶ ἀπίκτων τὸ χωρίον μέχρι τῆς νῦν γινέσθαι.

(c) *Actor. I. v. 18.*

(d) *Comment. ad Acta cap. I v. 18.*

*ἡ δὲ αἰὶν ἔδδ' μέλει τῆς σήμερον δὴνασθαι τῶα ἔχειον τὸν τὸ-
 πον παγὰν εἶν, ἐὰν μὴ τὰς πῖνας ταῖς χερσὶν ὄριφθῶν. h. e. in-
 terprete Johanne Henteno: Corpore adeò inflatus est, ut
 neq; posset progredi, quà currus levi cursu pertransibat, imò ne
 solum quidem capitis tumor. Si quidem & palpebras oculo-
 rum ejus adeò intumuisse ferunt, ut lumen omninò videre non
 posset; oculi verò illius neque δὴνασθαι (nempe instrumenti
 medicorum) adminiculo adparere possent, tantà profundi-
 tate ab exteriori adspèctui erant separati: genit ale verò il-
 lius membrum omnem excedebat obscœnitatem ac magnitu-
 dinem. Porrò sanies ac vermes contumeliosè confluentes ex-
 toto corpore ipsius ferebantur egredientes, per sola loca secre-
 tiora. Post multa verò tormenta & ultiones, cum in suo præ-
 dio, ut ajunt, mortuus esset, præ fatore prædium illud deser-
 tum permansit, & non habitatum, usq; ad hunc diem. Sed
 neq; ad hoc usq; tempus locum illum quisquam præterire
 potest, nisi obturatis manu naribus. Hæc ille de primâ sen-
 tentiâ.*

§. 4. Verùm enim verò hæc sententia limatioribus se-
 nunquam satis probare potuit: his enim oppidò subo-
 luit, Auctores ejusdem deceptos fuisse perversâ vocis
 ἔκτῃσάτο versione. Cum enim in Actis (e) de Proditor(e) (e) Cap. I.
 legatur: ἔκτῃσάτο χρεὸν ἐν μὲθ' τῆς ἀδικίας; illi ver-
 terunt: & emit agrum de mercede iniquitatis; alii: & pos-
 sedit agrum ex mercede iniquitatis; indeq; finxerunt,
 Judam pro triginta argenteis emisse sibi prædium, post
 scelus commissum eò se contulisse, & hoc pessimo mor-
 bo ibidem interiisse. Sed si patuerit, vocabulum Grae-
 cum nec posse, nec debere sic verti, suâ sponte corruct le-
 pida fabella, quæ eidem superstructa fuit.

§. 5. Quamvis ergò illud negari non possit, ver-
 bum ἔκτῃσάτο eam obtinere significationem, ut interdum

dum sit idem ac *possidere* vel *redimere*; hoc tamen exinde elici non potest, quòd praesenti in loco non alià ratione vertendum sit. Nam in lingvarum translationibus, ubi vocabula occurrunt ambigua, ex circumstantiis, & συναφεια textus, genuinus significatus est eruendus, & praefereendus is, qui circumstantiis illis convenientior. Iam quae harmonia historiae cum hâc versione? Quomodo is agrum emere dici potest, quujus in manibus pretium non amplius est eò tempore, quò contrahitur? Qui possidere dicitur, qui ne emptioni quidem supervixit? ἀγορα τὰ πάλαι γάρτα, ut prolixè ostendit Dan. Heinsius in h. l. (f) Liquet igitur, quòd expositio ista, quam dicti autores suppeditant, subsistere non possit, stantibus aliis historiae circumstantiis, nec per consequens afferri debeat.

(f) Exerc. Sacr ad Act. l v. 18. p m. 244
 (g) Lib. III. Adv. c. 13. p m 136.
 [h] Harmon. Ev. ang. c 109 p. 1849. & 1854.
 (i) Gram. Sacr Lib III Tract III. Canon 10 p m. 255.
 (k) d loc. (l) cit. l (m) in Notis ad Cap I. Act. p 29
 (n) Anim advers. in-b l p. 11.

s. 6. Itaque longè rectius illi sentiunt, qui ἐπιθήσει reddunt, *possidere fecit*, vel, *occasionem possessionis suppeditavit*; quod faciunt Barthius (g), Gerhardus (h), Glasius (i), & alii. Nam, *Verba, quae actiones aut effectus denotant, de occasione illorum saepe sunt intelligenda*, ut habet Canon hermenevticus, quem multis exemplis illustrat Glasius (k). Heinsius (l), ut hoc obiter dicamus, putat, Judam ideò dici possedis/e *χωρίον* seu agellam, quia partem aliquam ex eò sepulcrum nactus fuerit; sed non probatur hoc Plur. Rever. atqve Excellentissimo Dn. Joh. Ernesto Gerardo, SS. Theol. D. atqve Prof. Publ. Ordin. inclytæ hujus Salanae longè celebratissimo, Da. Praeceptoris & Promotoris meo omni obsequio & cultu aetatem prosequendo (m), idqve exinde, quia nec ager statim à Judae morte emptus, neqve mors Judae diu à prodicione dilata fuerit. Ludovicus de Dieu (ut & hoc adjiciamus) putat (n), Judam istis triginta argenteis voluis-

se eum ipsum agrum emere, eaque de re cum figulo vel alio hujus fundi domino transegisse; sed postmodum poenitentiam ductum pecuniam Sacerdotibus refudisse; tandem Sacerdotes arcanam Dei providentiam illum ipsum agrum iisdem argenteis emisit. Verum quae necessitas nos huc compellit? aut si omnino etiam hoc concederetur, quodnam exinde praesenti sententiae patrocinium?

§. 7. Hanc igitur sententiam relictam, ad secundam accedimus, quae Papias, illi Johannis Evangelistae discipulo, adscribitur, & ab Oecumenio (o) recitatur his verbis: (o) loco
 Ὁ Ἰούδας ὁὖν ἀπέθανε τῆ ἀγχόμῃ, ἀλλ' ἐπέβη, κατενεχθεὶς *supra cit.*
 πρὸς τὸ σπιτιγῆσαι. καὶ τοῦτο δηλοῦσιν αἱ τῶν Ἀποστόλων
 γραφαί, ὅτι πρὸς τὴν γενόμενῃ ἐλάκησε μέσθ. Τοῦτο δὲ σα-
 φέρεται ἰσοπέρι Παπίας ὁ τῷ Ἰωάννῃ τοῦ Ἀποστόλου μαθητῆς
 λέγων, μέγα τῆς ἀσεβείας ὑπόδειγμα εἰς τὴν τῷ κοσμῷ
 πεπλάτησεν Ἰούδας. Πρὸς τὴν γὰρ ἐπὶ τῷ σάρκα, ὥστε μὴ
 δύνασθαι διαθεῖν, ἀμάξης ῥαδίας διερχομένης, ὑπὸ τῆς ἀ-
 μάξης ἐπιέσθη, ὥστε τὰ ἔγκυα αὐτοῦ ἐκκενώσθαι, h. e. in-
 terprete Hentenio: Judas suspendio è vita non discessit, sed
 supervixit: dejectus est enim priusquam praefocaretur: id est
 Apostolorum Acta indicant, quod pronus crepuit medius. Hoc
 autem planius scripsit Papias Johannis Apostoli discipulus,
 dicens: ad magnum impietatis exemplum in hoc mundo per-
 mansit (rectius: circumvagatus est) Judas. In tantum enim
 corpore inflatus, ut progredi non posset, cum currus levi cursu
 pertransiret, curru compressus est, ita, ut funderentur ejus
 intestina.

§. 8. Haec ille. Ad quae non immerito verba Causaboni (p) Exerc.
 (p) adscribimus: Non assentior viris doctis, qui dubitant, 16 ad An-
 an haec sint vera: Ego non dubito, falsissima esse omnia. Nam nal. Ba-
 si via (sic scripserat idem paulo ante) quae plaustrum capie- ron. sect.
 bat, 69. p. m.
 598. 599.

bat, solum Judam capere non poterat; quomodo & Judas & plaustrum in eadem sunt reperti? Alteri enim duntaxat locus erat, vel Judae, vel plaustro. Nec refert, quod dicitur obtritius. Nam semper manet difficultas, qui potuerint duo corpora, quorum utrumque viam totam occupare esset idoneum, concurrere in rectam quasi lineam. Unde autem manarit haec narratio, aut Fabula potius, omnium optumè exponit idem Isaacus Casaubonus, quando subjungit: Sed aperiamus fontem erroris, quem ne doctissimi quidem viri animadvertunt. Narrat Eusebius, in tertia historia, Papiam hunc Scriptorem fuisse futilissimum, qui omnes traditionum fabellas mirificè amplecteretur, & scriptis mandaret. Multa igitur falsa absurdaqve de Christo & Apostolis scripsisse, & πρὸς τὸν Ἰουδαίον, & quaedam etiam fabulis propiora. Observat inter caetera Eusebius, solitum Papiam nugas comminisci τὰς ἀποτολίμας παρὰ τὸν Ἰουδαίον διυμνῶν, ex pravâ interpretatione, quam dabat Apostolicis scriptis. Omnino haec origo est Commentii Papiac de Juda, quod Occumenius & Baronius recitant. Lucae narrationem in Actis παρὰ τὸν Ἰουδαίον, sive perperam interpretatus est. Ait Lucas πρὸς τὸν Ἰουδαίον, cum cecidisset in faciem. Papias duas voces diversissimae significationis confandit, πρὸς τὸν Ἰουδαίον & πρὸς τὸν Ἰουδαίον inflatus.

3 §. 9. Tertia sententia tenet, Judam laqueo fregisse
gulam, & ex sese literam fecisse longam. Cui cum ob-
 stare videantur Acta, quippe quae asserunt, Judam πρὸς τὸν
 Ἰουδαίον; nonnulli talem instituunt conciliationem, ut
 dicant, eum in aëre pendulum, ex arcanò DEI judiciò,
 crepuisse, & intestina fudisse. Sic Bernhardus: (q) Judas
 (q) Serm. VIII. in aëre crepuit medius, aërearum collega potestatum, utpo-
 te quem veri Dei & hominis, qui de cælo venisset, opera-
 turus salutem in medio terrae, hujus, inquam, proditorem nec
 caelum reciperet, nec terra. Alii tamen, cum haec ἀπεσθίδιο-
 υστα

proa esse deprehendant, potius dicunt, Judæ quidem men-
tem fuisse, suspensio finire vitam, indeque ipsum collo-
circumdedisse laqueum, sed arbore inclinata, aut laqueo (r) loc. su-
rupto decidisse, & illa effudisse. Ita se explicat Oecume- per. citat.
nius (r); ita Isaacus Casaubonus, (f) Consilium, inquit, pro- pag. 10.
ditoris fuerat, strangulatione sibi vitam eripere: aptat collo. (s) loc. cir.
laqueum; impellit se, ut eo facilius fauces elidat. Placuit pag. 598.
divinae providentiae, ut non simplici morte sceleratus prodi-
tor periret: frangitur laqueus, cadit in faciem Judas: id
enim est πρῶτος γέροντες. Cadit autem vel in saxum for-
tasse asperum, vel in ligni truncum acutum, aut alias, DEI (t) Con-
judicio, venter illi finditur: intestina effunduntur. Hunc cor d. quat.
ferè xj. πῶδα sequitur B. Calixtus (t) quando scribit: Mat- Evangel.
thaus facti initium, Petrus finem commemorat. Animus 1. lib. VI.
fuerat Proditori, laqueo vitam finire, sed non simplici mor- cap. X. p.
te percundum erat; dum enim pendeat, aut pendulus se m. 390.
impellebat, ut fauces elideret, fractio laqueo precipitatur in
faciem, & casu in saxum aut lignum aliquod acutum for-
te delatus, ventrem rumpit, & effundit intestina. Haec, ad-
dit, est Scripturarum narratio simplex & vera.

§. 10. Sequuntur hanc sententiam plerique omnes, & te Clasenio
probant 1. ex verbis Matthaei, & ἐπὶ τῆς σταυροῦ, quae aliam in- Exercit.
terpretationem non recipere, quam, suspendit se laqueo, sacr. ad
ait Salmasius, (u) 2. testimoniis antiquitatis, & imprimis Pass. Domi-
Ignatii, quem nonnulli ad annum Christi 110. referunt, ni Lib II.
(w) Hujus ex Epist. ad Philippenes seqq. cit. μεταμέλειον cap XII
ἐὺ δὲ μὴ τῶ ἁποστόλου, & βεβήχον αὐτῶ δεύοντι, καὶ ἀγχοῦλε p. m 205.
διδάσκον, h. e. Poenitentiam (Princeps Mundi) immisit Pro- (vv) teste
ditori, & laqueum illi commostravit, & suspendium, quod B. Gerhar-
strangularetur, edocuit. Deinde provocant ad Irenaeum, do, Pat. ol.
qui apud Eusebium (x) ait, Montanum ac Maxillam cō- p 50 in I-
dem periisse letho, ac Judam. Jam autem constat, hos duos gnatio
B suspen (x) Lib V
Hf Ec-
cles c. XV.

suspensio vitam finivisse. Porro innotuit auctoritati Nazianzeni, (z) Prudentii (aa), Chrysostomi, (bb) & aliorum. 3. Adducunt arborem, ex qua sese suspenderit Proditor. De hac verba sunt Benedicti Aretii : (cc) *Suspendium Juda arborem quoque reddidit infamem : nam in hodiernum usque diem arbor Juda apud rei herbaria peritos monstratur, ex qua Judas dicitur pependisse.* Exprimunt quidam speciem (dd), dicentes, *illam Sambucum fuisse, & hanc, cum prius grata fuisset, ob odoris suavitatem, nunc post Judae suspendium multum de gratia sua deperdidisse.* Alii (ee) *Sycorum fuisse* autumant : iterum alii *ficum* : ex quibus adduxisse sufficiat Poetam Christianum, (bb) *Serm. Juvenum, de Juda ira canentem (ff) :*

*Exorsusque suas laqueos sibi sumere poenas,
Infamem rapuit ficus de vertice mortem.*

(cc) *Comm. Ad stipulatur Beda (gg) inquit : Portam David ingredi-
entibus foris occurrit in Austrum vel vallem directus, ad tur-
c. XXXVII. jus medietatem ab occasu Judas se suspendisse narratur.
pag. 218. Nam & ficus magna ibi, & vetustissima stat. Hanc ficum
(dd) iuste Monachi, qui Sionitas se dici volunt, adhuc hodie pe-
Clasenio regnantibus ostendunt, in valle Josaphat, ut testis est Pl.
loc. supra cit. Rev. Dn. Bertramus, SS. Theolog. Doctor, & Ecclesiae
(ee) Adri- Namburg. Pastor Primarius, Patronus & Promotor no-
chomius in ster plurimum observandus (hh). Quinimo vana Papi-
Theatro colarum turba eodem dementiae abijt, ut gloriatur, se inter re-
terra sancta, cit. B. liquias Sanctorum (en, L. B. Sanctum Judam !) posside-
Gerhard. ro restim illam, quam Judas collo injecerit. Haec enim
in Harm. ipso verba sunt : *restis illa Roma olim inter sacras reli-
Ev. p. 1849 quias pependit, quam deinceps illustris ille ballator, Fronsber-
(ff) lib. VI. gius, rer insolentia delictatus, detrahens, instar singularis
Aist. Ev. spoliis Augustam Vindelicorum deportavit. Refert haec ite-
(gg) De ho- rum jam laudatus Dn. D. Bertramus eodem in loco.**

eis Sanctis §. 11. Haec
cap IV. (hh) In Matth. Enucleato p. m. 785.

S. 11. Haec sunt potissima communioris sententiae fundamenta, quae verò tantum non sunt, ut eruditiores interpretum in assensum pertrahere potuerint; quin potius magnò numero hinc in quavis alia abeunt. Et in initio quidem ipsis non placet modus conciliandi Matthaeum cum Lucà; sed potius persuasi sunt, Matthaeum suis verbis describere extremum mortis punctum, non verò initia ejusdem. Ita differtè illustris Grotius, (ii) qui videatur. Et sanè probabile haud est, si Judas fractò laqueo, aut arbore inclinà, aliquid mali de novo passus esset, Evangelistam illud non annotaturum fuisse, quia hoc ipsum maxime fecisset ad exaggerationem poenae, quam is omninò intendit. Ad rationes pro suspendio allatas quid respondeatur, ordine videbimus.

S. 12. Primam quod concernit, refutè negatur, ex verbo ἀπαύχασθαι quicquam demonstrari posse, aut illud aliam interpretationem non recipere, quàm quae vulgò ipsi tribuitur, nimirum, suspendi laqueo, quod Salmasius (kk) Comment in quò etiam familiariter ab Hellenistis ponitur, & Graeco quat Ev. ἀποπύχεσθαι, item ἁλιεύεσθαι: uti verò hæc suffocationem (ll) Farmon Ev. in genere denotant, & in medio relinquunt, laqueo an alià ratione facta sit; ita etiam ἁλιεύεσθαι, prater ea quae nihil. Consentientem in his habemus Ludovicum de Dieu (kk) & Gerhardum Joh. Vossium (ll). Quod etiam potius Salmasius ait (mm), nunquam hoc verbum à Graecis in alia significatione acceptum esse, in eò magnum Virum aliquid humani passum esse, certum est. Sacra, si volvere placeat, scriptum legemus de Sara (nn): τοῦτα ἀκούσασα ἐδυστήθη σφόδρα, ὡς ἀπαύχασθαι, i. e. hæc (scilicet) commata XXVII. verbulæ) audiens, adeò tristata est, ut præ angore quasi obstruatur gutture ac obstructò de morte cogitaret, ut benè translaturum v. 10.

(oo) Ex latum legitur apud Heinsium (oo). Prophana si malimus,
erit. Sac ex plurimus esto illud Aeliani (pp): Σοκράτης ἰδοὺ κωμω-
cap. XXI. δέμω & ἐγὼ λέγει: Πολύαγρος δὲ ἀπαγγέλλοιτο. Ubi sensus est: So-
pag. 76. crates in Comœdiâ traductus ridebat; Polyagrus verò
(pp) Lib. perturbatio animi est strangulatus, exponente Vossio
V. Var. loco superius citato.
Hist. cap. VIII.

§. 13. Ad secundam, quæ ab Auctoritate antiqui-
(qq) Loco tatis petita erat, & quidem ad verba sub Ignatii nomine,
modo cit. adducta, respondemus cum Vossio (qq), Majorem horum
s. 29. pag. verborum futuram esse auctoritatem, si genuina forent.
213. Quod enim non tantum ipsa hæc verba, sed etiam tota
(rr) Notis epistola supposititia sit, rectissime arguit Grotius (rr) exin-
ad Libb: de, quia dictio & χαρὰ λέξις λόγῳ floridior sit, quam esse solet
Evang. p. Ignatii; Vossius autem (ss) hinc, quod dicta epistola una
474. sit illarum, quarum nec Eusebius (tt), nec Hieronymus (uu)
(ss) Loco meminerint. Quia inò non desunt magni Viri, qui omnes
modo cit. Ignatii Epistolas supposititias esse contendunt, è quibus
III. Hi- at minamus Salmasium (ww) D. Blondellum (xx) Edmun-
stor. Eccl. dum Albertinum (yy) Joh. Dallacum, (zz) aliosque, quos
cap. XXX laudat Vir Amplissimus atque Excellentissimus, Dn. Jo-
(uu) In HAN. ANDREAS BOSIUS, Historiarum Prof. Publ.
Catalogo maximè famigerabilis, illustris Salanæ hodiè Rector Ma-
(ww) in gnificus, Dn. Patronus, Præceptor atque Promotor me-
Apparatu us submissi cultu animi æviternum devenerandus. (a)
p. 56. seqq. Hinc Auctoritate istâ tanquam inidoneâ rejectâ, ad caete-
(xx) in ras transimus, & de illis omnibus ac singulis dicimus, non
præfat: debere eas, quicquam præjudicare veritati; & neq; antiqui-
Apolog: tatem, neque multitudinem errantium errori ullum pa-
pro: sent. Hieron derere patrocinium.

§. 14.
Episc. & presbyt. p. 40. seqq. in Epist. ad Ulfes. ap. Hammond. dis. 2 c. 9 (yy)
Lib. II de Euchar. pag. 283 (zz) Lib. IV. de jejun. & quadr. ag. cap. V. (a) Ex-
ercitationis; Philos. ad cap. II. Epist. II. Thim. Cap. VI.

§. 14. Tertia denique Suspendiariorum ratio est certissimo suspendii signo desumpta: *Invenerat enim curiosi* [his verbis ipse Casaubonus (β) hominum vanitatem ridet] *arborem, ex qua pependit Proditor.* Verum, enim verò cum nondum offensum sit, nec offendi etiam possit, *Proditorem laqueo interisse, quomodo nobis persuadebunt de arbore? Taceo jam, quod quae de sambuco afferunt, fabula sit Ovidianis illis (γ) non ignobilior.* Sed ponatur veritas suspendii, quam in aeternum non obtinebunt: unde probabitur, sicum fuisse infelix illud lignum, ex quo pependit ista Orci hostia? Fortassis ex *Juveneco?* ita sanè colligit Ven. Beda (δ). *At verò nemo tam obfusca naris est, ut licentiam Poëticam, quæ usus est Scriptor versuum, aut etiam Tropum Rhetoricum, Synecdochen scilicet, non olfaciat.* Posuit utique Poëta speciem pro genere, sicut pro arbore, aut quolibet ligno: id quod eruditiores in suis carminibus frequenter, nec sine elegantia, facere amant. Sionitarum autem & Augustanorum Sacras Reliquias ipsis sanctè custodiendas relinquitimus.

§. 15. Cum itaque neque in hac sententiâ tutò acquiescere possimus, videndum erit, quid porrò alii sentiant. Sunt igitur quartò, qui neque in praedio suo obiisse Judam, neque curru praetereunte obtritum esse, neque laqueo gulam fregisse; sed conscientias terroribus agitatae societatem hominum fugisse, in agrum postea Hakeldamae appellitatum, exivisse, ibidem morbo, quem Medicorum filii Anginam vocant, correptum ex tinctumq; & deinceps ibidem sepultum esse sentiant. Ita statuit Dan. Heinsius (ε) & Hugò Grorius (ζ) nec non Ludovicus de Dieu (η) aliiq; *cit. at.* Dicunt autem, Anginam esse *angorem animi vel corporis, (η) Comm. qui plerumque fauces sive summas gulae gutturisque partes in Matth.*

(β)

Loc. cit.

Exercit.

LXX pag.

609.

(γ) In lib.

Metam.

(δ) Loc.

suprà cit.

+

(ε) Loc. cit.

(ζ) Loc.

cit. at.

(η) Comm.

Bⁱ 3

cum

cum anxietate intolerabili pracludat. Hæc verba sunt Dan. Heinsii. Videri tamen possunt de hoc affectu Medici, & cum primis incomparabile illud Salanæ nostræ Decus, GUERNERUS ROLFINCIUS in Epit. Meth. cognosc. & curandi corporis affectus. (θ)

(θ) lib. I.
part. II.
cap. VII.
p. 107.

§. 16. Non pigramur adhibere, quæ de origine hujus morbi Rabbini habent. Tradunt scil. אסכרה בא על המעשר; לעולם h. e. Angina venit in mundum propter decimas. Nimirum, qui comedit fructus non decimatos, is moritur manu Dei. Alii asserunt על לשון הרע propter linguam maledicam, juxta illud Psalmi (1): כי יסכר פי

(1) LXIII.
v. 12.

obturabitur os loquentium vanitatem. Volunt autem, hunc morbum primitus familiarem fuisse infantibus, die quarto nativitatis ipsorum: Unde etiam solennis apud Ebræos mos est, ut eò die parentes infantulorum jejunium instituant, ne sc. angina tenellos corripiat. Diem verò quartum infaustum esse, colligunt ex historia creationis. Nam cum in operibus quartæ dieי מלאכה semper defectivè scribatur, illi autem fieri, ad indicandum, quòd sit מלאכה יום, sive dies maledictionis, quâ videlicet anginâ conficiantur tenelli infantes. Non solum autem hos, verum etiam adultos hoc malum occupasse, ipsi asserant, & maximè quidem in sternutatione. Unde consuetudo enata sit, ut sternutanti benedicatur, dicendo: בריא אתה, vel salus tibi sit, vel בריא אתה, eòdem significatu. Remedium denique adducunt (2), nimirum:

(2) Berachos fol.
401.
(2) in Rad.
סכר pag.
1479 &
seq.

הרגול בערשום אחת לששים סוגע אסכרה מתוך ביתו h. e. qui assuescit esus lentium sensel in mense, cobibet arginam e domo sua. Sed hæc obiter. Qui plura cupit, adeat Buxtorfium in Lexicò Rabbinicò-Thalmudicò. (2)

§. 17. Probatum autem hæc sententia 1. quia το ἀπ-ἀγχεῖ in LXX. Virali versione usurpatur de Achitophetele

phete, Consiliario Regio, quem anginâ periisse, auctores
sunt Magistri Ebraeorum, sive Rabbini, dicentes ἀγγέλου
εἶναι esse, si quis dicere velit, tansorum animorum virum:
adeo succubuisse desperationi, ut laqueum arripuerit, te-
ste Johan. Buxtorfio. (u) 2. Quia sic Concordia Evange- (u)
listarum magis in aprico sit: Angina scilicet fauces Pro- in Lexico
ditori praeclusit, spiritus autem sive flatus inclusi exitum jam cit. p.
invenire nequiverunt; unde tandem in unum quasi fasci- 1480.
culum collecti, ingenti vi corpus perruerunt, quo per-
rupto viscera effluxere. 3. quia Judæ cognomen, Ἰουδαίου
ἴσθι, ipsi ideo impositum sit, quod Judas puer hoc morbo
infestatus fuerit. Hanc rationem afferi Ludovicus de
Dieu (v), & exinde conjicit, Judam adultum non alio
morbo, quam anginâ extinctum esse. (v)

§. 18. Hæ rationes quidem speciosæ sunt, & primâ
fronte nescio quid promittunt; at tamen si penitus paulo
excutiantur, nodum neutiquam deprehenduntur solve-
re: quia potius magni Viri explicationem, quæ illis super-
struitur, *coactam* & *tortam* vocare non verentur (o). Et (o)
quò minus nos calculum nostrum eidem adjicere posi-
simus, facit, quòd illa ipsa interpretatio scopum Evan-
gelistarum neutiquam attingere videtur. Volunt enim Ev-
angelistæ describere inusitatum aliquod horrendum; ad-
eoque memorabile mortis genus, quod perpeffus sit
Proditor, quodque his nominibus propalatum sit, & in
stuporem ac admirationem abriperit omnes Hierosoly-
mis degentes. An verò tale quidpiam sit angina, quâ
Judæi quotidie fermè videbant aliquot, si non adultos,
tamen infantes extingui, hoc quidem nos pervidere
non dum possumus.

§. 19. Ad rationes respondemus, & ad primam quidem,
neutiquam extinctum esse, quòd Achitophel angina interie-
rit. Quod atinet ratiunculam Rabbineam, quod nimirum
non

Comment.

in Matth.

pag. 132.

(o)

teste Dan.

Clasenio E.

xerc. Sacr.

ad pass Do.

mini l. 2. c.

12. p. 208.

non probabile sit, Achitophelem, tam praesentis animi virum, suspendium elegisse: illam nos equidem parvi facimus. Quis enim est, qui ignoret, ubi Deus manum retrahit, & desperatio invalescit, tam profundum fieri lapsum, quam sublime prudentiae fuit fastigium, quò quis antè collocatus fuit? Sed positò, Achitophelem angina perisse; quae quae so consequentia: Verbum ἀνάγκη, quod utrumque, suffocationem scil. ex angina & laqueo denotat, illo in loco significat, *perit angina*. E. etiam in praesenti loco? Nulla sanè. Nec obstat, quòd vulgò dicunt, Achitophelem fuisse typum Judae. Resp. enim: Ad hoc, ut Achitophel typus Judae dici possit, sufficit, primò, quòd cum ipso conveniat in hoc, quòd benefactorem suum spe turpis lucri prodiderit: Secundò, quòd peccati deformitatem agnoscens desperationi succubuerit. Non autem requiritur, ut per omnes numeros ipsi aequalis fuerit.

§. 20. Alteram Heinsii rationem quod concernit, equidem non negamus, eam paulò propius ad historiam accedere, & Evangelistas conciliare aptius, atque proximè praecedens illa; sed cum & ipsa morbidū ac ruinosum praesupponat fundamentum, morbi scil. violentiam; & praeterea alia longè commodior via, quàm sacri Scriptores in gratiam reduci possint, detur, uti niox videbimus; ideo non immeritò & illam relinquimus.

§. 21. Ad tertiam ergò rationem Resp. Ludovicum de Dieu sumere id pro concessio, quod in quaestione adhuc est. Dicit enim, hoc mortis genus in proditore argui etiam ab ipso cognomine, quod illi à Parentibus suis impositum fuerit. Verùm tam dubium est, quam quod maximè, an hoc nomen Proditori ante, an verò post interitum impositum fuerit. Ast sit, quicquid asseruerit Dieu, nihil planè obtinebit. Si enim dicat, ante ultima fa-

ita sic appellatum fuisse Judam, dici potest, illum non tam ex morbo, quam ex patriâ tale nomen traxisse. Ita graviter censet B. Glassius, magnus ille Poli Philologici Phœbus, quando ait: (π) *Proditor Christi, Judas, vocatur* Ἰουδαίου *Matth. X. v. 4. qua appellatio ex patria ipsi, ut cognomen, permansit. Hebrais enim est* קרית יהודה *vir Kerijoth, h. e. Kerijotensis vel Oriundus ex קריות, oppido aut vico in tribu Juda, de quo Jos. XV. v. 25. Beza testatur, Joh. XII. v. 4. pro* Ἰουδαίου *in vetustissimo suo codice legi* דודא דא קריות, *quod hanc explicationem confirmat. Plura vide apud Plur. Rev. & Excell. Dn. D. Gerhardum nostrum in Notis ad Nov. Test. (p). Si verò concedas, hoc ipsum nomen Sceleso post fata impostum esse, quod omninò probabilius videtur; tunc Judas appellabitur* Iscariotes, *quasi dicamus ille Judas, qui periit* מרדכא *à strangulatione: nec ulla urget ratio, quare potius reddendum sit, qui periit anginâ, cum* מרדכא *strangulatio ab eâ, quæ laqueo fit, & quæ fit anginâ, præscindat. Quandoquidem igitur jam constat, quid de fundamentis sententiæ Heinsianæ sentiendum sit, non potest obscurum esse, quid de sententiâ ipsâ judicari debeat.*

§. 22. *Quinta denique sententia est, Judam* ἐκ τῆς ἀγῶν ὀργωμένη καὶ περὶ τοῦ ἰσθμοῦ, *h. e. præ nimia animi pusillanimitate & socordiâ, ut loquitur Oecumenius, (σ) vitæ pertaxum, sese de loco sublimi præcipitem dedisse, atque isthâc ruinâ contritum viscera effudisse. Sed qui hoc statuunt, iterum in duas abeunt partes: altera quidem statuit, Judam intendisse suspendium, & pro hoc perficendo, jam tum colloqueum aptasse; sed vel arbore inclinâtâ supervixisse, vel amicis supervenientibus liberatum esse; tandem verò novis actum furis præcipitium elegisse.*

C

In

(π) *Gramm. Sacr. lib. III Tract. I. Can. 34. num. 2.*

(σ) *Ad Matth. Cap. X. p. m. 541.*

In Cap. I. Actor pag

10.

(τ) In hunc enim sensum allegantur (τ) seqq. Theophylacti
 à Clafonio d. l. verba: *Judas quidem collo circumdedit laqueum, & cum
 penderet ab arbore, arbore inclinata supervixit, Deo ipsum
 servante vel in poenitentiam & emendationem. Postea no-
 vis actus Furiis se dedit precipitem.* In eadem sententiâ di-
 citur fuisse Euthymius. (υ) Altera Autorum hujus sen-
 tentiæ classis respuit, quicquid de laqueo dicitur, & vult,
 esse Corn. Judam tantum vitæ radio captum abiisse in locum publi-
 cationis, & exinde se precipitem dedisse. Ita Jo. Pricæo (Φ)
 quem in hanc rem laudat, ac summi viri elogio ornat Vos-
 sius. (Φ) Quæ & addit se impensè illam sententiam probare,
 Harm. quæ dicit, Judam præsummo mœrore non quidem mor-
 tuum esse, sed eò desperationis adactum, ut sese precipi-
 tem daret, & sic dirumperetur medius.
 Ev. lib. II. cap. III. §. 53. p. 217

§. 23. Verùm etiam ab his nos divortium facimus.
 Priori enim sententiæ, quæ Oecumenii & Theophylacti
 est ex iis, quæ §. 11. in medium sunt allata, satisfi-
 t: quippe cum Evangelistæ singuli interitus non in ita vel antece-
 dentia, sed ipsum momentum ac ingredientia delineant,
 dici nullò modò potest, Judam primò laqueum collo
 circumjecisse, deinceps verò aut Dei singulari gratiâ, aut
 familiarium opportunò interventu servatum esse. Po-
 steriori verò, quam cum Pricæo Vossius alit, obstant, quæ
 §. 18. disputata fuerunt. Vel enim ipsa supponit morbum
 §. 15. explicatum, vel Evangelistam Matthæum non ulti-
 ma Judæ, sed tantum mœrores, angores, ac conscientiæ
 tormina per suum ἀπὸ τοῦ θυμοῦ innuisse. Utrumque in-
 congruum esse, ex dictis patet: prius quidem ex §. 18.
 ubi morbi istius figmentum sufficienter, uti speramus,
 discussum est; posterius verò ex §. 11. ubi eum ratione,
 tum auctoritate sat gravi ostensum, etiam Matthæum,
 ultima

ultima Fata, non verò ea, quæ extremum mortis præces-
serunt, recensere. Positò ergò hoc, non integrum est ad-
struere, Evangelistam tantum angores indicare. Quin-
imò unde licentiam nactus est Vossius, ut tam audacter
montem vel alium sublimiorem locum exstruat, quem
Judas conscenderit, exindeque præcipitem sese dederit?
Profectò ex verbis Historiæ hæc non potest elicere. Ta-
ceo, quod utique uterque Evangelistarum videatur cau-
sam Fati hujus *non Jude ipsi, sed inopinato alicui casui, quem
divina providentia direxerit*, attribuere, velut sentit Hu-
go Grotius (Ψ). Quæ cum ita sint, neque hîc, in quò ac-
quiescere possit, mens veritatis avida habet.

↓ Loco
super cit.

§. 24. Sed quid tandem? inquires. Respondebimus,
& citrà ullius præjudicium, nullò novandi studiò, quod à
nobis alienissimum semper fuit, mentem explicabimus.
Ut tamen eò meliùs procedere valeamus, paucissima
erunt *præmonenda*. I. Scilicet, *quod non negemus, ex verbis
Matthæi ἐδεν ὄπισθεν ἑωυτοῦ τὸν κόσμον deduci posse*. Insinuavimus hoc
ipsum superius, §. nim. 12. exinde, quia generale Evange-
lista verbum habet, quod à irangulatione, laqueo aut a-
liò modò factâ, planè præscindit. II. Præmittimus, *quæstio-
nem hanc fidem neutiquàm concernere, sed de ipsâ liberum esse
disputare ac sentire, quicquid volueris, modò τὸ πρῶτον obser-
ves, atque asseras ea, quæ à ratione non sint aliena, & circum-
stantiis Historia consentiant*. Ex quibus sanè dispalescit,
nos nullam sententiam damnare, neque nostra ut pro-
dicto habeatur, poscere, sed saltim probabiliorem ra-
tionem sequi. III. Supponimus & hoc, *quotiescunque
discordantes de aliqua Historia inter Auctores sententia dan-
tur, toties arripendam ac reliquis præferendam esse non, quæ
antiquiores, quæque celebriores habet propugnatores; hoc e-
nim esset mancipium Auctoritatis fieri, & veritatem non*

ex objecto, sed subiecto petere, quod homine Philosopho indignum; Sed quæcum pluribus Historia circumstantiis & scopo etiam totius narrationis magis amice conspirat, atque adeo in quâ non tam multa, ut subsistere possit, fingere necesse habemus.

AB. §. 25. Præsuppositis itaque his, quæ à nemine, qui quidem sincerè rem iudicare velit, in dubium vocatum iri censemus, dicimus jam, maximè probabile esse, quod Diabolus Judam, cum post projectos in templum proditiõnis suæ nummos recederet, ad suas forsan reversurus, ruperit in sublime, strangulãrit atque præcipitem dederit, ita, ut ad terram altissus, ruptus sit medius, vel omninò Diabolus cum ruperit, effuderit omnia inæstima illius, atque sic horrendò exitu egressus fuerit.

§. 26. Hæc nostra sententia ex Historia Evangelistarum, si non majori, saltim nec minori cum probabilitate deduci potest. Dicit Matthæus ἀπὸ τοῦ ἄβυθου, quæ vox, ut toties dictum, significat strangulatione interemptus est: at cum strangulationis modi admodum varii sint, præsentem in narratione intelligendus utique erit is, qui toti narrationi, qui scopo ejusdem, qui commoditati majori respondet. Jam quæ sententia cum omnibus ac singulis his requisitis exactius congruat ipsâ nostrâ, nos, ut præfisci dicamus, non videmus. Ipsam Historiam seu narrationem quod concernit, cum antecedentibus ejus ita congruit: Narrant Evangelistæ, & imprimis Johannes (ω) quod Diabolus post assumptum bolum extemplo Judam ingressus fuerit: at quid, quantumque possit Princeps tenebrarum in illis, quos à Deo destitutos invasit, vel Historiæ ἐνεργεῖσθαι satis superque eloquuntur. Conspirant hæc eadem cum ingredientibus. Dicit enim Matthæus ἀπὸ τοῦ ἄβυθου, scil. à Diabolo, qui in ipso habitabat, Petrus:

τὸ πνεῦμα

(ω)
C. p. XIII.
9. : 7.

ἄρηνις γενόμενος, præcep̄ factus, scil. post strangulationem peractam. Atque sic venter ipsi fissus, intestina soluta, & effusa fuerunt. Cum consequentibus autem: ἡ γνώσων ἐγένετο πᾶσι τοῖς ἱερουσαλήμ κατοικοῦσιν, & notorium factum est illis omnibus, qui Hierosolymis degebant; omnium optumè nostra mens consentit. Etenim suspendium, vel præcipitium sui, nec non morbus plura habuit exempla, & in stuporem ad eò non dedisset Hierosolymitanos, atq; dedit hæc suffocatio & præcipitatio, horrenda supra modum, rara supra exemplum. Neque etiam à scopo Historiæ abludivit, quæ data est, expositio. Indignari enim videntur Evangelistæ omnes singuli scelestissimo Scelestissimi Nebulonis factò, & horrendum ejus Fatum explicando singularem Dei providentiam & justitiam commendare velle. Ast quid huic scopo convenientius erat, quàm facinori supra modum horrendo, supplicium supra modum horrendum subjunctum fuisse, edocere. Denique etiam egregia hîc se exserit commoditas. In reliquis sententiis omnibus ac singulis, quor quæso, & citrà quidem Evangelistarum suffragium, supponenda & fingenda sunt? Supponendum est, Judam arripuisse laqueum, collo injecisse, arbori alligasse, arborem fractam aut inclinatam esse, amicos supervenisse, Judam præcipitem allisum esse trunco acuto, lapidivè, morbo in juventute afflictum esse, exivisse in agrum, conscendisse in montem &c. de quibus altum planè in narratione silentium. Ast in nostra sententia nihil, quod non vel clara litera dicat, vel manifesta exinde fluens consequentia. Hinc ergò licet concludere, si probabilitate certare liceat, vix ullam sententiam huic nostræ palmam prærepturam esse.

COROLL. PHILOS.

I.

Omnia Entia sunt essentialiter bona.

II.

Præter actum primum & secundum non datur tertius.

III.

Actio non est in agente, sed in patiente.

IV.

Actio & passio ratione tantum differunt.

V.

Angeli non sunt in loco, nec possunt miracula perficere.

VI.

Anima rationalis est tota in toto corpore, & tota in quavis ejus parte.

VII.

Facultates anima nec ab anima, nec à se invicem realiter differunt.

VIII.

Anima à corpore separata aliquid cognoscit.

IX.

Gigantes & Pygmaei non possunt dici monstra.

X.

Rex in suo regno plenam & absolutam habet potestatem.

Grandi-

Grandiloquò Judæ suspendia dira cothurnò
In medium, CHRISTO sic moderante, jacies
Ne suspendatur tua gloria, fama salusque,
Altitonans faxit, qui regit astra, DEUS!

gratul f.

FRIEDMANNUS *Bechmann*/M.

Logicæ & Philosoph. Primæ Prof. Publ.

Mors Judæ *infamis*, sit bona fama. Tibi!

Ita venâ properante

GOTTFRIDUS ZAPFFIUS, Thur. Pr. P. Extraord.

PRODITOR ipse sui Judas, vah turpe! Magistri,

Æternùm pœnas is quoque jure meret.

Ast Tu, WARNECCI, doctrinæ PRODITOR almæ,

Æternas laudes ipse merere tuis.

Honoris ac Amoris causâ

f.

M. IOHAN. FRIEDERICVS

GERHARDUS, Colleg.

Philos. Adjunct.

Keund/ sein erhizzter Fleiß hat allberit erworben/
Daß Rom Ihn Bürger nennt/ Athen

Ihn wohl versteht/

Und Palästina sich mit Lust an Ihm ergözzet:

Wird dieses schöne Thun von Ihm so forrgesezzet/

So wird der einst sein Ruhm dort wo Bootes geht/

In vollem Glanze stehn. Fleiß bleibet ungestorben.

M. Georg Göze / Kais. Gefr. Poet/

Philosoph. Adj.

Per.

Per-Eximio atque Præstantissimo
DN. RESPONDENTI

Amico suo perdilecto :

ΥΙΟΝ Απόλλωνος, τὸν ἐγέννησεν διὰ Κορωνίς
Δοσίω ἐν πεδίῳ, ἔδωκε μέγα χάριμα τεκνόντων
Πολλὰ γὰρ αὐτὸς ἔπεσσε τὰ ἀσθαλιέτατα Μουσῶν,
Τερπόμενός τε χάρεϊ τοῖς δάμοις ἠδέοι Φοῖβος.

*In gratulationem & benevolentia testificationem
scribebat*

M. MARCUS TIMÆUS.

PRODITORIS de variò dum abundè

Differis fatò, simul ipse PRODIS

IngenI dotes, documenta tradis

Non leviora.

Hinc velut Judæ mala sunt secuta

Digna factis; sic pariter tuis sunt

(Id quod ardentè voveo) futura

Præmia digna.

his fIDELI suo & perCiosissimo

*Amico disputationem faustam
dicit*

IEREMIAS MEIERVS,
Eisenbergensis.

FINIS.

153 044

ULB Halle

3

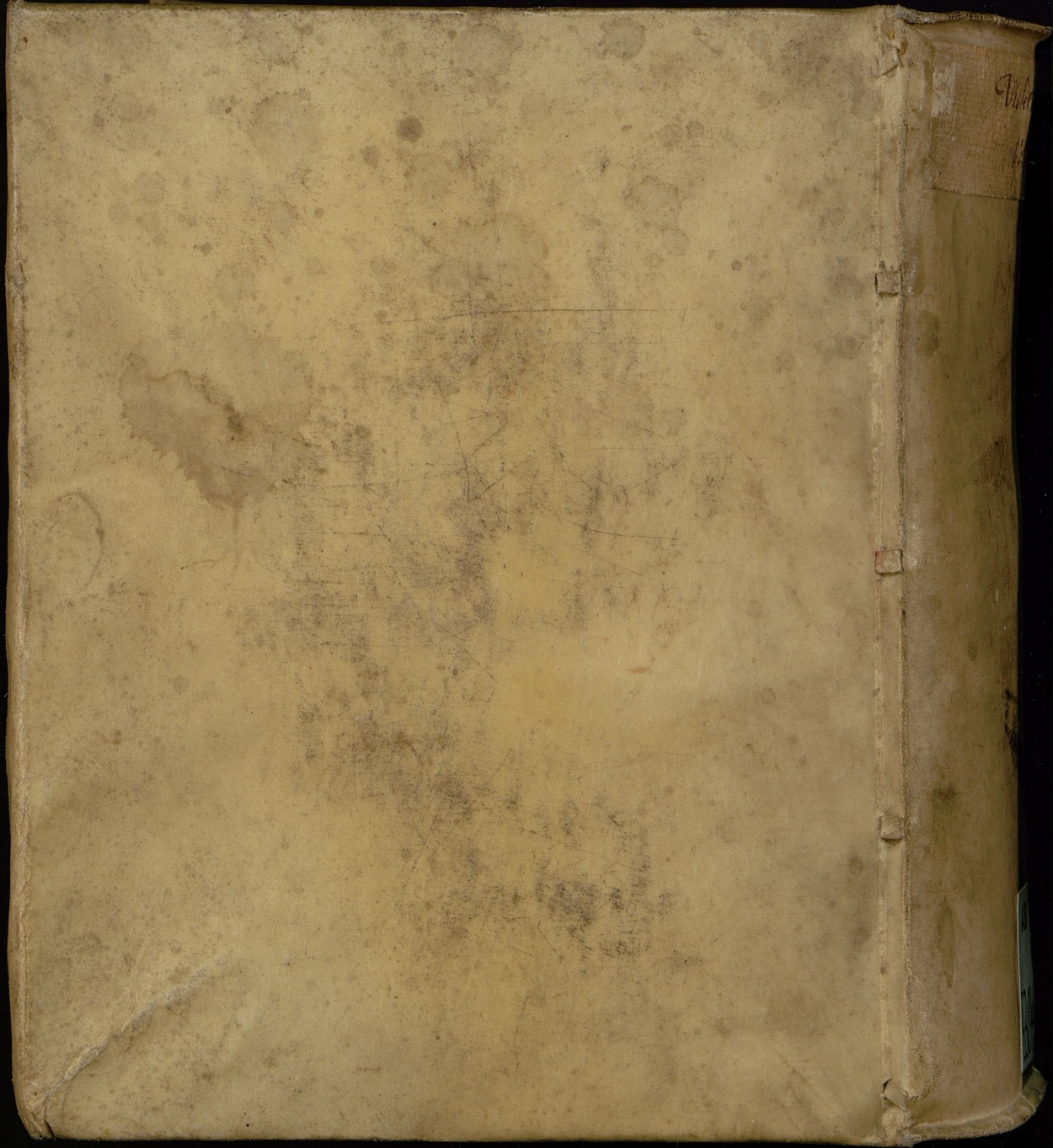
003 484 998

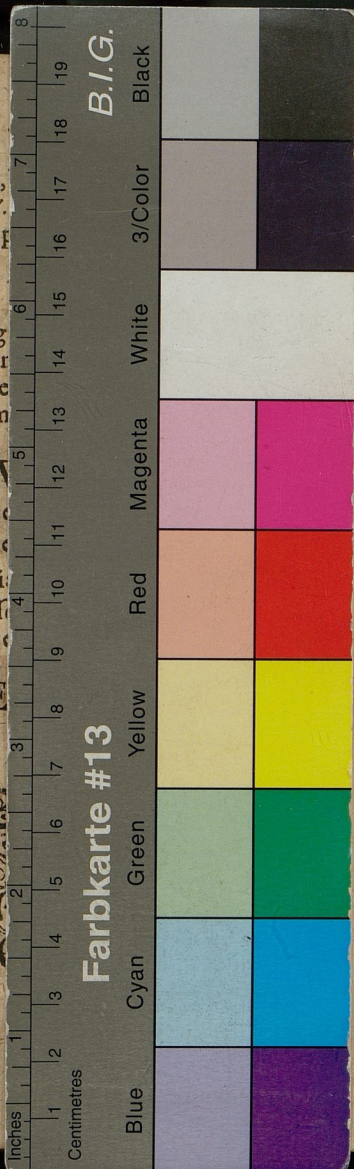

5b

ATB 153 044

VD 17

54.

⊖. Δ.

ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΑΠΑΓΓΕΛΙΑΜΕΝΟΝ
SIVE
DE

SVSPENDIO
IVDAE DIATRIBE
ACADEMICA,

Quam,
Suffragantibus Superioribus,

Sub
PRAESIDIO
M. GEORGII GOEZII,
Poët. Laur. Caes. Fac. Phil. Adj.

Publica Φιλολογικῶν ventilationi
subjecit
IOHANNES VVARNECCIUS,
Velthemia-Hornburgensis Saxo,
AUCTOR.

Ad diem 22. April. A. O. R. M. DC. LXI.

EDITIO SECUNDA.

JENAE,
Typis Johannis Jacobi Bauhöferi,
ANNO clō lōc LXII.

